

Evangelischen en baptisten ó voor u gelezen: Soteria

(1e nummer van kwartaalschrift voor evangelische theologische bezinning)

Het woord *evangelisch* is öinö. Er bestaan in christelijk Nederland een Evangelische Omroep, een Evangelische Hogeschool en een Evangelische Alliantie. Er is sinds kort nu ook een tijdschrift voor öevangelische theologische bezinningö. De redactie van De Christen ontving een proefnummer en ondergetekende heeft het met belangstelling en instemming gelezen. Het blad voert theologische pretenties. Gezegd moet worden, dat het die waarmaakt en tegelijk goed leesbaar is voor een brede kring van geïnteresseerde lezers.

Evangelische theologie

öEvangelischö is een modewoord, en zoals het met modewoorden gaat, een nogal vaag woord. De term wordt tegelijk opgeëist door trouwe kerkleden uit de rechts orthodoxe flank van de gereformeerde gezindte, door leden van övrije gemeentenö die links en rechts ontstaan als resultaat van allerlei opwekkingsbewegingen, en ook wel door Christenen die geïnspireerd zijn door de charismatische vernieuwingsbeweging. Een redelijk bont gezelschap, waarin in ieder geval een kritische houding tegenover ömoderne theologieö een samenbindende factor is. Evangelischen vormen een bont gezelschap. Daarom is SOTERIA een moedige en broodnodige poging wat helderheid in die bonte kleuren te brengen. De redactie presenteert het blad als een podium waarop evangelische theologen met elkaar kunnen discussiëren. De redactie ruimt het podium in en de schrijvers wisselen onder eigen verantwoordelijkheid hun meningen uit, en de lezer steekt ondertussen het nodige op.

Ik wil SOTERIA graag bij in theologische discussies geïnteresseerde baptisten aanbevelen. Ook in onze geloofsgemeenschap valt de term öevangelischö regelmatig. Het is erg goed om uit onverwacht evangelische bron te vernemen wat öevangelischö dan eigenlijk is. Zijn Nederlandse baptisten evangelisch? Kijkend naar onze geschiedenis heb ik de neiging die vraag bevestigend te beantwoorden, daarbij echter opmerkend dat öevangelischö dan wel begrepen moet worden in de brede vaagheid die deze term kenmerkt. De term öevangelischö heeft een traditie die terug gaat tot in het begin van de vorige eeuw. De 19e eeuw was geestelijk en kerkelijk een roerige tijd. Vanuit de Engelse en Amerikaanse opwekkingsbeweging gingen vernieuwende impulsen uit in het vastgelopen geestelijk leven in de gevestigde reformatische kerken op het vasteland van Europa. Er ontstond het internationaal georiënteerde Réveil, met het Zwitserse Genève als eerste centrum. Het Réveil was een opwekkingsbeweging, waarin de handhaving van een orthodox gereformeerde theologie verbonden werd met een persoonlijke geloofsbeleving en christelijke liefdadigheidsactie. Ook in Nederland heeft het Réveil veel geestelijke impulsen gegeven. Tegelijkertijd begon in Nederland de afkalving van de nationale Hervormde Kerk. In 1834 trokken onder leiding van De Cock en Scholte voor het eerst gelovigen uit de vaderlandse kerk der Reformatie om eigen gemeenten te stichten. Deze *Afscheiding* was een kerkelijke aardbeving: de officieel erkende gereformeerde kerk stond te schudden op haar fundamenten. Toen de eerste afsplitsing van de traditionele kerken een feit was, volgden er snel meer. In 1845 werd de eerste Nederlandse Baptistengemeente een feit, rond de figuur van de voormalig hervormd predikant dr. J. E. Feisser. We noemen in dit verband ook ds. J. de Liefde, die brak met de doopsgezinde gemeente en na een zwerftocht door allerlei kringen en bewegingen die in de jaren 1840-60 als paddenstoelen uit de christelijke grond schoten, tenslotte de geestelijke vader werd van de Vrije Evangelische Gemeenten.

De opkomst van al deze en andere nieuwe geloofsgemeenschappen en bewegingen in de 19e eeuw moet gezien worden tegen de achtergrond van de öevangelische bewegingö. Deze beweging had iets van de deltamond van een grote rivier. Over een grote kerkelijke breedte gaf de rivier van het evangelie gestalte aan een menigte van geestelijke stroompjes en kerkelijke eilandjes, sommigen met een korte levensduur. Bij alle kerkelijke vaagheid die haar eigen was, had de öevangelische bewegingö toch enkele duidelijke kenmerken:

- onvrede met de gangbare universitaire en kerkelijke theologie
- handhaving van de gereformeerde orthodoxie
- aandacht voor persoonlijke geloofsbeleving
- invloed van de Amerikaanse en Engelse opwekkingsbeweging
- ruimte voor de stichting van övrije kerkenö, los van de staatskerk en gevormd op basis van vrijwilligheid

Wie de geschiedenis bekijkt kan er niet om heen: de opkomst van het baptisme op het vasteland van Europa is alleen denkbaar binnen die brede stroom van de öevangelische bewegingö. In Nederland en Duitsland is dit zeer duidelijk. De moderne öevangelische bewegingö heeft - alleen al door haar naam - duidelijk historische aansluiting

bij de 19^e-eeuwse beweging. En dat heeft zij met recht gedaan. De moderne beweging heeft dezelfde kenmerken als de 19^e-eeuwse, inclusief het kenmerk van de kerkelijke vaagheid. Kijkend naar die vaagheid voorspel ik SOTERIA een tumultueus en veel bekritiseerd bestaan. Als het theologisch heel precies gezegd moet worden - en dat moet in dit blad gebeuren! - zullen de innerlijke spanningen van de evangelische beweging in dit blad onverbloemd naar buiten treden. Maar zolang de evangelische beweging zichzelf trouw is, en SOTERIA deze beweging trouw is, zal er geen andere weg zijn.

Uit het eerste nummer

Het eerste nummer van SOTERIA biedt direct al enig podiumwerk vanuit de verschillende richtingen binnen de brede evangelische beweging. Dit nummer heeft als thema *ō*Koninkrijk van Godö. De centrale vraag in de discussie is: heeft de gemeente nu wel of geen verantwoordelijkheid voor de komst van het Rijk in zijn sociale gestalte? Drs. E.W. van der Poll betoogt, met Bijbelse argumenten en uitvoerige uitstapjes in de kerkgeschiedenis, dat de gemeente zowel de opdracht tot evangelieverkondiging als de opdracht tot het dragen van sociale verantwoordelijkheid is toevertrouwd. De gemeente is voor hem teken van het komende Rijk. Een andere evangelische theoloog, R.H. Matzken, betoogt daarentegen dat de gemeente géén sociale opdracht heeft ontvangen. In de lijn van de Amerikaanse bedelingenleer stelt hij dat de gemeente haar plaats heeft in de bedeling waarin het geestelijk aspect van het Rijk gepredikt wordt, en dat de komst van het Rijk in zijn sociale en politieke aspecten een zaak van de toekomst is. Naast deze discussie bevat het eerste nummer een Bijbelstudie, een historisch portret van een groot man uit de kerkgeschiedenis (John Wesley) en een boekbespreking. De redactie kondigt aan, dat deze opzet voorlopig gehandhaafd zal blijven.

Voor wie zelf wil lezen

SOTERIA verschijnt 4 x per jaar. Het baseert zich op de grondslag van de Evangelische Alliantie en wordt uitgegeven door de Stichting Maandblad Reveil. De abonnementsprijs bedraagt f 30,- per jaar. Men kan zich als abonnee opgeven door een kaartje te sturen naar Postbus 20, 8096 ZG Oldebroek.

Olof de Vries